

Vegetarische vis moet scharrelen, maar niet als een kip

dr. Ir. Magnus van der Meer (Agroeco)

Visteelt komt vaak in het nieuws. Niet iedereen zal altijd alles kunnen en willen lezen. Als redactie van AQUAcultuur krijgen we een paar keer per week alle nieuwtjes doorgestuurd. Het is de bedoeling dat er vanaf nu in elk nummer van AQUAcultuur een samenvatting van de meest belangrijke of wetenswaardige artikelen komt, met commentaar. We doen ons best, maar de beschikbare tijd is beperkt. Zo kan het voorkomen dat we iets missen dat u belangrijk vond. Of misschien zitten we er zo nu en dan wel geheel naast. Voor opmerkingen, correcties én bijdragen voor het volgende nummer kunt u contact opnemen met Magnus van der Meer, tel. 06-5122.9362 of, beter nog: mbvdmeer@wxs.nl.

Duurzame vis: gekweekt of gevangen

Op dinsdag 22 april was in Perscentrum Nieuwspoort in Den Haag een maatschappelijk café georganiseerd met als titel "Duurzame vis: gekweekt of gevangen?". Inleidingen werden verzorgd door Wout Dekker van Nutreco (tevens mede-organisator van het gebeuren), Luc Ouwehand van Ouwehand Holding bv, de Nederlandse vertegenwoordiger bij de FAO Ewald Wermuth en de GroenLinks politicus Alexander de Roo. Na de inleidingen werden er stellingen gepresenteerd waarover in een Lagerhuisdebat gedebatteerd werd. De belangstelling voor het gebeuren was groot (± 150 deelnemers) en veel Nederlandse kopstukken uit de viswereld lieten hun gezicht zien.

'Vis is onmisbaar in het dieet van een groeiende wereldbevolking, terwijl het visbestand in oceanen, zeeën en binnenwateren onvoldoende zal zijn om in die behoefte te voorzien', daar was iedereen het wel

zo ongeveer over eens. 'Aquacultuur moet niet de nieuwe bio-industrie op het water worden die alle fouten herhaalt van de klassieke bio-industrie op het land', zo stelde **Wout Dekker**. Als één van de heikele punten noemde Wout Dekker het gebruik van antibiotica. Dat leverde discussies op. Door kritische 'opponenten' werd dit punt aangehaald om aan te tonen dat er nog steeds heel wat mis is in de visteelt. Wout Dekker noemde het punt om te wijzen hoe snel de visteelt bijleert. In landen als Noorwegen en Schotland is de zalmteelt ingeburgerd en was vorig jaar het antibiotica-gebruik op de Nutreco bedrijven aldaar nihil: "En veel gezinnen kunnen ons dat niet nazeggen: een heel jaar zonder een enkel keer antibiotica gebruik". Ook **Luc Ouwehand** had een duidelijk verhaal. Hij pleitte voor meer gebruik van kleine vissoorten voor humane consumptie in plaats van verwerking tot vismeel.

Het debat was gebaseerd op stellingen die voor de aanwezigen (allemaal 'kenners') wel erg polariserend waren. Wat moet je met een stelling als: "Als we zo doorgaan is over 50 jaar de zee leeg gevist"? Wat is "zo doorgaan" als we nu al de hele tijd ons aan het aanpassen zijn bij de actuele situatie? En hoe leeg is leeg? De wijze hoefden wisten niet altijd goed te kiezen, een enkele wetenschapper dommelde zelfs weg en wist niet meer of hij voor of tegen was. Gelukkig was er toen nog professor **Johan Verreth** uit Wageningen, die iedereen wist te pakken door een diepe kooi met zalmen te vergelijken met een hoge kathedraal: het zijn beide hoge en grote ruimtes en het kan er druk zijn, maar dat komt de sfeer en het gezang alleen maar ten goede! En verder zorgde Johan Verreth voor de nodige verwarring door te stellen dat vissen wel "pijn hebben", maar het onwaarschijnlijk is dat ze "pijn voelen". Voer voor de filosofen onder ons.

Al met al een middag die aantoonde dat Nutreco begrepen heeft dat ze het gesprek met "de maatschappij" aan moet gaan. Alleen goed werk afleveren is niet meer voldoende: er moet ook draagvlak zijn in de samenleving. Ik denk dat deze bijeenkomst daaraan heeft bijgedragen. Nu maar hopen dat Nutreco niet te tevreden over de middag zal zijn. Kritisch blijven op eigen activiteiten zal het parool moeten zijn en blijven. Dus ook blijven luisteren naar mensen die zeggen dat de visteelt zich meer moet richten op het voorkómen in plaats van het oplossen van problemen.

Gekweekte vis is lekkerder ...

Blijkbaar als vervolg op deze discussie plaatste de **Volkscrant** 29 april een artikel met als kop "Vis gaat de koe achterna". "Binnen dertig jaar is er meer kweekvis op de markt dan wilde vis. Maar er zijn grenzen aan de groei: Anders zitten we straks met dezelfde problemen als met de bio-in-

dustrie." Naast allerlei problemen brengt het artikel ook naar voren dat volgens **Andries Kamstra** van het RIVO kabeljauw en zeebaars goed kunnen groeien op een vegetarisch dieet. Opmerkelijk! Ook laat Andries Kamstra de krant weten dat uit een blindproeverij bleek dat gekweekte kabeljauw lekkerder was dan wildvang.

... maar de consument denkt dat gevangen vis lekkerder is

Het **Vismagazine** van 26 april meldt dat het ministerie van LNV onderzoek heeft gedaan naar de mening over wilde vis en aquacultuur. Daaruit komt naar voren dat slechts 4% van de consumenten denkt dat kweekvis lekkerder is dan wilde vis. Daartegenover staat 32% die denkt dat wilde vis lekkerder is. Toch heeft de consument geen uitgesproken negatieve houding ten opzichte van het viskweken: 39% van de consumenten is positief, 12% negatief. 23% van de consumenten denkt dat visserij minder schadelijk is voor het welzijn van de vis, terwijl 13% denkt dat visteelt minder schadelijk is. Ook dachten de ondervraagden dat wilde vis (20%) gezonder is dan kweekvis (9%). Alleen op het gebied van de milieuschade wint de visteelt het van de visserij: 42% denkt dat visteelt minder schadelijk is, 23% denkt dat visserij minder milieuschade aanricht.

Voor viskwekers is het van belang te weten dat een groot deel van het **Nederlandse publiek** nog geen vaste mening heeft over de visteelt. Van de ondervraagden had 49% geen uitgesproken mening over de visteelt, 64% wist niet of kweekvis of gevangen vis lekkerder is, eenzelfde 64% wist niet is visserij of visteelt schadelijker is voor het welzijn van de vis, 35% heeft geen uitgesproken mening over de milieuschade en maar liefst 71% van de ondervraagden wist niet of kweekvis of gevangen vis nu gezonder was. Het **Vismagazine** concludeert: "Als de consument door een maatschappelijke discussie over dieren-

leed bij viskwekerijen of overbevissing bij wilde visvangst bewuster vis zou gaan kopen, dan kan dat grote gevolgen hebben voor de visverkoop." Gezien de genoemde negatieve factoren zou hieruit de conclusie getrokken kunnen worden dat de visser maar zo onwetend mogelijk gehouden moet worden! Dat lijkt echter niet de te bewandelen weg. De sector zal moeten zorgen dat ze positief in het nieuws komt. En aangezien veel mensen hun mening over de visserij en de visteelt nog niet gevormd hebben is er ruimte voor imagoverbetering.

De eindconclusie: Viskwekers, kom op met initiatieven voor de diervriendelijkste en schoonste kweekmethode, de lekkerste vis en voorkom achterhoede gevechten in de trant van: "Nee hoor, wij doen het helemaal niet zo slecht als men zegt." Er is nu (nog) tijd voor!

Schelpdiervisserij op het Wad

De visserij op de Waddenzee (waaronder we hier gemakshalve ook de mosselkweek rekenen) staat permanent in de belangstelling. Heikel onderwerp van discussie is de reeds jaren aanhoudende (grootschalige) sterfte onder de eidereenden. Er wordt nu ook sterfte onder de scholeksters gerapporteerd. Toch is het beheer van de Waddenzee juist gericht op het verschaffen van voldoende voedsel voor die vogels. Al jarenlang is voor de schelpdiervisserij éénderde van de Waddenzee verboden gebied. En er mag alleen gevestigd worden wanneer er voldoende voedsel voor de vogels overblijft. Door het gebruik van moderne systemen (de zogenaamde "black box") is de handhaving van dat verbod voor 100% gegarandeerd. Voorstanders voor het volledig sluiten van de Waddenzee voor de schelpdiervisserij kregen een nieuw argument in handen door de vinding van de ecoloog **Simon Verhulst** van de Universiteit van Groningen. De Volkskrant van 19 april schrijft dat uit zijn

studie blijkt dat de vogels in het beviste gebied van de Waddenzee hongeriger en ongezonder zijn dan hun soortgenoten in beschermde gebieden. Het officiële motto voor de Waddenzee was altijd de integratie van visserij met natuurbeheer. Maar in de samenleving van vandaag is daar blijkbaar weinig draagvlak meer voor. **Bruno Ens**, onderzoeker bij Alterra, zegt dat hij zal "zo precies mogelijk proberen door te rekenen bij welke visserij-inspanning welke effecten te verwachten zijn..... Dan kan de politiek vervolgens precies aanwijzen wat ze wil". Jeroen van Trommelen, de auteur van het artikel in de Volkskrant, geeft alvast een mogelijke variant door: "De kokkeloogst ... (€25 miljoen per jaar) ... valt vooral de afgelopen drie jaren sterk tegen. De jaarlijkse oogst van tussen de 1700 en 4000 ton kokkelvlees wordt geëxporteerd..... Het beëindigen en uitkopen van de sector zou de overheid tussen de 55 en 100 miljoen euro kosten, berekende bureau **Ernst & Young** drie jaar geleden." Straks wordt de uitkoopsom nog gekoppeld aan de opbrengst van de visserij in die laatste drie jaren. En gaat goed gedrag (hoe meer schelpen gereserveerd voor de vogels, hoe minder er gevangen is) bestraft worden met een lagere uitkoopsom?

Hoe moeilijk het is een goed gefundeerd oordeel te vellen over de situatie in de Waddenzee blijkt wel uit een ingezonden brief van **Lia Duinker** in de Volkskrant van 24 april. Zij meldt dat de eidereend pas in 1906 voor het eerst is waargenomen in Nederland. Volgens haar waren er in 1940 een kleine 1.000, in 1960 zo'n 6.000 en in 1999 ongeveer 125.000 eidereenden in het waddengebied. En ze vraagt zich af of die grote aantallen eidereenden niet de oorzaak zijn van een gebrek aan voedsel voor de scholeksters. "De Waddenzee is altijd al dynamisch geweest, en is dat erg?", vraagt Lia Duinker zich af.

Meervalteelt, voetbal en auto's

Zoals bekend zorgen de Nederlandse meervalkwekers en verwerkers in grote eensgezindheid voor lage meervalprijzen. In het buitenland zit men ook niet stil. Zo stond in *Visserijnieuws* van 11 april dat de Verenigde Staten besloten hebben om hoge importheffingen vast te stellen voor de in Vietnam gekweekte meerval **pangasius**. "Amerikaanse meervalkwekers zien met lede ogen aan hoe de markt overspoeld wordt door de veel goedkopere pangasius. Vorig jaar kwam 20 miljoen kilo diepgevroren pangasiusfilet naar de VS, ter waarde van een kleine 60 miljoen euro." Gelukkig is de sector hier op de goede weg: de zomer komt er aan en de lage prijzen zullen wel verder onderuit gaan. En dan komt dat Vietnamese spul er bij ons niet in! En zo geldt voor de meervalteelt net als in het voetbal (overigens evenals de meervalteelt een tak van sport waarin vele clubs in een penibele financiële situatie verkeren!): "Elk nadeel heb zijn voordeel". Nog meer moordende concurrentie om de prijzen op Vietnamese niveau krijgen is de toekomst! Of toch met z'n allen er voor zorgen dat de Mercedes niet voor de prijs van een Skoda de deur uit gaat?

Allemaal scharrelpaling

Goed omgaan met de media zit boeren, kwekers en vissers niet in het bloed. Dat wordt weer eens bewezen door de enkele uitzondering op deze regel: het gaat over het kweken van paling op het industrieterrein, over de problemen bij het doden van de paling en over oneerlijke Chinese concurrentie. Maar de rubriek "De levende have" van Koos van Zomeren in het *NRC* van 26 april heeft als kop meegekregen: "Allemaal scharrelpaling". En hoe wordt de Helmondse palingkweker **Jan van Rijnsingen** beschreven?

"Zoals een melkveehouder over koeien praat, zo praat hij over palingen. Dat een

paling met zijn staart een staalplaat van 5 millimeter kan verwrikken. Dat een paling die gebeten wordt boven water drie meter kan wegspringen. Dat een paling een kieskeurige eter is en de kleinste afwijkingen in de samenstelling van het voedsel kan ruiken – zijn neus is misschien wel honderd keer beter dan die van een hond. Fantastische beesten." ... "Ik kan eerlijk zeggen", zegt van Rijnsingen, "dat ik mijn palingen niets tekortdoe, en dat wij niets nalaten om de maatschappelijke acceptatie van onze bedrijfstak te bevorderen." Hij is tevens voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Viskwekers. Ik ken verder niemand van die vereniging, maar een betere voorzitter lijkt me moeilijk denkbaar. De man heeft overtuigingskracht."

Een vertegenwoordiger, die zo geroemd wordt in een kwaliteitskrant als het *NRC*, daar mogen de Nederlandse viskwekers trots op zijn.

Armad

**OFFICIEEL
BERKEL DEALER**

Weegapparatuur & advies

Goed wegen is uw eerste winst. Wij verkopen nieuwe en gereviseerde inbouw-, oprij- en plateauweegschalen met garantie. Weegvermogen van 300 gram tot 10.000 kg, GEIJKT.

Bezoek onze showroom:

Industrieweg 27, Oirschot

Na telefonische afspraak:

tel. 0411-675522 mobiel 06-51200204